

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Κοινωνικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΟΛΚ287	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 7
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κοινωνιολογία της Μετανάστευσης		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	5
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης, γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	ΥΕΠΑ (Παραδόσεις Απόκτησης Δεξιοτήτων ή/και Ειδίκευσης σε Επιστημονική Περιοχή Α)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι, κατόπιν συνεννοήσεως		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i> <i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i> ● Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης ● Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β ● Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
Οι φοιτητές /φοιτήτριες αναμένεται να: Γνώσεις ● Να κατανοούν τον ρόλο της κοινωνιολογίας στη μελέτη των κοινωνικών, πολιτισμικών και πολιτικών φαινομένων που συνδέονται με τη μετανάστευση ● Να αναγνωρίζουν και να συγκρίνουν τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις για την εξήγηση της μετανάστευσης, κατανοώντας τον πολυεπίπεδο χαρακτήρα και τη συνθετότητα του φαινομένου ● Να κατανοούν τις δομικές αιτίες της μετανάστευσης, όπως οι οικονομικές ανισότητες, οι ένοπλες συγκρούσεις, ο πόλεμος και η οικολογική κρίση, και να τις εντάσσουν σε ευρύτερα κοινωνικά και ιστορικά συμφραζόμενα ● Να έχουν εξοικειωθεί με τις νομικές διαστάσεις της μετανάστευσης, το θεσμικό πλαίσιο και τα δικαιώματα των μεταναστών/ριών

- Να αναλύουν και να διακρίνουν τις ακολουθούμενες μεταναστευτικές πολιτικές με κριτήριο τα μοντέλα ένταξης που προωθούν και τη στάση απέναντι στη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα
- Να κατανοούν τις μορφές ρατσισμού και διακρίσεων που σχετίζονται με το μεταναστευτικό φαινόμενο και να αναγνωρίζουν τις κοινωνικές τους επιπτώσεις στην ένταξη και την καθημερινή ζωή των μεταναστών/ριών
- Να έχουν εξοικειωθεί με διαθεματικές και έμφυλες προσεγγίσεις στη μετανάστευση
- Να κατανοούν τις επιδράσεις της μετανάστευσης στη διαμόρφωση ταυτοτήτων και πολιτισμικών ανασυνθέσεων
- Να γνωρίζουν τον ρόλο των δικτύων υποστήριξης, των συλλογικών δράσεων και των πρωτοβουλιών που αναπτύσσουν οι μεταναστευτικές κοινότητες για την υπεράσπιση και διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους

Δεξιότητες

- Να αναπτύσσουν κριτικό στοχασμό για το φαινόμενο της μετανάστευσης τόσο σε ιστορικό όσο και σε σύγχρονο πλαίσιο
- Να καλλιεργούν αναλυτικές και συνθετικές δεξιότητες ώστε να συνδέουν θεωρητικές έννοιες με εμπειρικές μελέτες περίπτωσης
- Να χρησιμοποιούν μεθοδολογικά εργαλεία για τη μελέτη μορφών συλλογικής δράσης, κινημάτων και δικτύων που σχετίζονται με τα μεταναστευτικά και προσφυγικά ζητήματα
- Να συνδέουν τοπικές εμπειρίες μετανάστευσης με διεθνείς εξελίξεις, αναπτύσσοντας συγκριτική και πολυεπίπεδη ανάλυση

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;.

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων, πληροφοριών και πολιτικών που σχετίζονται με τη μετανάστευση
- Ικανότητα συνεργασίας και εργασίας σε διεπιστημονικό περιβάλλον, με αξιοποίηση διαφορετικών θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής, με έμφαση στην αναγνώριση και αποδόμηση κοινωνικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων
- Επίδειξη κοινωνικής υπευθυνότητας και ενσυναίσθησης σε θέματα φύλου, φυλής και κοινωνικών ανισοτήτων

Το μάθημα «Κοινωνιολογία της Μετανάστευσης» διερευνά τα κοινωνικά, πολιτισμικά και πολιτικά φαινόμενα που σχετίζονται με τη μετανάστευση, εστιάζοντας στις αιτίες, τις διαδικασίες και τις αποτυπώσεις της στις σύγχρονες κοινωνίες. Εξετάζει τις πολυδιάστατες επιδράσεις της κινητικότητας των πληθυσμών στις τοπικές κοινωνίες, τους θεσμούς και τις διεθνείς σχέσεις, καθώς και τον ρόλο της μετανάστευσης στη διαμόρφωση ταυτοτήτων και πολιτισμικών ανασυνθέσεων. Μέσα από θεωρητικές προσεγγίσεις που αναδεικνύουν την ιστορικότητα και διαθεματικότητα του φαινομένου και εμπειρικές μελέτες, το μάθημα αναλύει τις δομικές αιτίες της μετανάστευσης, όπως οι οικονομικές ανισότητες, οι εμφύλιες συγκρούσεις, ο πόλεμος και η οικολογική κρίση, καθώς και τις κοινωνικές και πολιτισμικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μεταναστευτικοί πληθυσμοί πρώτης και δεύτερης γενιάς, όπως η ένταξη, η περιθωριοποίηση, ο ρατσισμός και η αναγκαστική μετακίνηση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις πολιτικές μετανάστευσης και διαχείρισης των ροών, τα δίκτυα υποστήριξης, την υποδοχή αλλά και τις αντιδράσεις των τοπικών κοινοτήτων στην κινητικότητα των μεταναστών, καθώς και τα δίκτυα, τις πρωτοβουλίες και συλλογικές δράσεις που αναπτύσσουν οι ίδιες οι μεταναστευτικές κοινότητες προκειμένου να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους. Το σεμινάριο κατά την διάρκεια των 13 εβδομάδων ξεδιπλώνεται σε τρία μέρη.

Ενδεικτική διάρθρωση:

Α' Μέρος (1^η – 6^η εβδομάδα διδασκαλίας)

- Εισαγωγή - Παρουσίαση & συζήτηση του αναλυτικού προγράμματος και των στόχων του μαθήματος. Διευκρινίσεις σχετικά με τη διαδικασία της αξιολόγησης
- Ο ρόλος της κοινωνιολογίας στην κατανόηση της μετανάστευσης: Βασικοί ορισμοί και έννοιες
- Συγκριτική παρουσίαση βασικών θεωρητικών προσεγγίσεων για την εξήγηση της μετανάστευσης
- Ξενοφοβία και ρατσισμός
- Μοντέλα ένταξης

Β' Μέρος (7^η – 10^η εβδομάδα διδασκαλίας)

- Το φαινόμενο της μετανάστευσης μέσα από την έμφυλη οπτική. *Μελέτη περίπτωσης:* Οι αγώνες των μεταναστριών στον κλάδο της καθαριότητας με παραδείγματα απ' τις ΗΠΑ και την Ελλάδα
- Μεταναστευτικοί πληθυσμοί πρώτης και δεύτερης γενιάς και πολιτογράφηση. *Μελέτη περίπτωσης:* Πολιτικές και πολιτισμικές διαστάσεις της καμπάνιας «Όχι στον ρατσισμό απ' την κούνια» και το δικαίωμα στην ιθαγένεια
- Μεταναστευτική εργασία στον αγροτικό τομέα. *Μελέτη περίπτωσης:* Αγώνες μεταναστών εργατών γης στην Ιταλία και την Ελλάδα με έμφαση στην υπόθεση της Μανωλάδας

Γ' Μέρος (11^η – 13^η εβδομάδα διδασκαλίας)

- Το παρόν και το μέλλον της μετανάστευσης και των μεταναστευτικών πολιτικών σε συνθήκες πολυκρίσης
- Σύνοψη, επανάληψη και συμπεράσματα

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία	● Χρήση βιντεοπρωτόκολλα και προβολή διαφανειών και βίντεο για την διάλεξη

με τους φοιτητές	- Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας (elearn), όπου αναρτώνται σημειώσεις του διδάσκοντος και άρθρα, ταινίες και ντοκιμαντέρ που συζητούνται στο πλαίσιο των διαλέξεων - E-mail												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις</td><td>65</td></tr> <tr> <td>Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας</td><td>40</td></tr> <tr> <td>Ανάλυση και Κριτική του Οπτικοακουστικού Υλικού</td><td>20</td></tr> <tr> <td></td><td></td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>125</td></tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	65	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40	Ανάλυση και Κριτική του Οπτικοακουστικού Υλικού	20			Σύνολο Μαθήματος	125
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου												
Διαλέξεις	65												
Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40												
Ανάλυση και Κριτική του Οπτικοακουστικού Υλικού	20												
Σύνολο Μαθήματος	125												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Ο τελικός βαθμός των φοιτητών/φοιτητριών προκύπτει: Από τις γραπτές εξετάσεις που θα περιλαμβάνουν ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης. Επιπρόσθετα της γραπτής εξέτασης, παρέχεται προαιρετικά η δυνατότητα επιλογής ενός ντοκιμαντέρ ή μίας ταινίας από κατάλογο προτεινόμενων έργων, συναφών με το αντικείμενο του μαθήματος. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να συντάξουν κείμενο 800-1000 λέξεων, στο οποίο θα καταθέτουν τις σκέψεις τους και θα αναλύουν τη σύνδεση του έργου με τις θεματικές ενότητες που αναπτύσσονται στο μάθημα.												

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προσφερόμενα συγγράμματα: - De Haas, H. (2025). Μετανάστευση – 22 μύθοι και τι κρύβεται πίσω από αυτούς. Μεταίχμιο. - Καμπούρη, Ν., & Λαφαζάνη, Ο. (Επιμ.). (2025). Οριακές αντιστάσεις: Κριτικές προσεγγίσεις της μετανάστευσης. Αντίποδες. Προτεινόμενη Βιβλιογραφία: - Arruzza, C., Bhattacharya, T., & Fraser, N. (2023). Φεμινισμός για το 99%: Μανιφέστο. Εκτός Γραμμής. - Βαϊου, Ν., & Στρατηγάκη, Μ. (2009). Το φύλο της μετανάστευσης. Μεταίχμιο. - Βεντούρα, Λ. (1994). Μετανάστευση και έθνος: Μετασχηματισμοί στις συλλογικότητες και τις κοινωνικές θέσεις. Αθήνα: ΕΜΝΕ Μνήμων. - Βεντούρα, Λ. (2011). Μετανάστευση και κοινωνικά σύνορα: Διαδικασίες αφομοίωσης, ενσωμάτωσης ή αποκλεισμού. Νήσος.
--

- Γκιάλης, Σ., & Herod, A. (2015). *Γεωγραφία της εργασίας. Εργατική Δράση, ευέλικτη απασχόληση και χωρικές ανισότητες*. Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Γκολφινόπουλος, Γ. (2023). *Κρατική εξουσία και λόγος*. Εκδόσεις Παπαζήση.
- Green, N. L. (2004). *Οι δρόμοι της μετανάστευσης: Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις*. Σαββάλας.
- Καψάλης, Α. (2018). *Μετανάστες Εργάτες στην Ελλάδα. Εργασιακές Σχέσεις και Μεταναστευτική Πολιτική στην Εποχή των Μνημονίων*. Αθήνα: Τόπος.
- Καψάλης, Α. (2023). *Μετανάστες εργάτες γης: Καθεστώς εξαίρεσης στην εργασία και στην κινητικότητα*. Εκδόσεις Άπαρσις.
- Κεσίσογλου, Γ. (2013). «Μετανάστευση στην Ελλάδα, εκμετάλλευση της εργασίας και το ερώτημα της τάξης», *Ουτοπία*, 105, 117-135.
- Manning, P. (2020). *Η μετανάστευση στην παγκόσμια ιστορία*. Εκδόσεις Angelus Novus.
- Mezzadra, S. (2005). «Καπιταλισμός, μεταναστεύσεις και κοινωνικοί αγώνες. Προκαταρκτικές σημειώσεις για μια θεωρία της αυτονομίας των πληθυσμιακών μετακινήσεων», *μτφρ. Άκης Γαβριηλίδης, Θέσεις*, 91.
- Μπαλιμπάρ, Ε., & Βαλλερστάιν, Ι. (1991). *Φυλή, έθνος, τάξη: Οι διφορούμενες ταυτότητες* (Α. Ελεφάντης & Ε. Καλαφάτη, Μετ.). Ο Πολίτης.
- Ξυπολυτάς, Ν. (2013). *Εσωτερική οικιακή εργασία*. Εκδόσεις Παπαζήση.
- Τριανταφυλλίδου, Α., & Μαρούκης, Θ. (Επιμ.). (2010). *Η μετανάστευση στην Ελλάδα του 21ου αιώνα*. Αθήνα: Κριτική.
- Χριστόπουλος, Δ. (2019). *Ποιος είναι Έλληνας πολίτης: Το καθεστώς ιθαγένειας από την ίδρυση του ελληνικού κράτους ως τις αρχές του 21ου αιώνα*. Βιβλιόραμα.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- Journal of Ethnic and Migration Studies (JEMS)
- Citizenship Studies
- Migration Studies
- Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών